

ПРОМІНЬ ПРОСВІТИ

Число 10 (54)
травень
2019 р.

За вас правда, за вас слава і воля святая!

Газета ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство»

Ми тут: <http://www.kmpzt.org.ua> На фейсбуці — у групі "ПРОМІНЬ ПРОСВІТИ ЄДНАННЯ"

День Європи: "Захід про єднання" в Кривому Розі

Читайте на 4-й стор.

ЧИТАЙТЕ В ЦЬОМУ ЧИСЛІ:

- ❖ ІЛЮСТРОВАНУ розповідь Олени МАКОВІЙ про День Європи в Кривому Розі;
- ❖ завершення матеріалу Леоніда БАГАШВІЛІ про президентські вибори на терені Кривого Рогу;
- ❖ звіт Олександра ЧИЖИКОВА зі своїми враженнями про Другу Криворізьку конференцію громадянського суспільства, яка проходила в нашому місті;
- ❖ нотатки професіонала і активіста українського громадянського суспільства в контексті розуміння Правил дорожнього руху як частини культури, а також інші матеріали

вав свої думки щодо енерго-ефективності будівель ОСББ показом слайдів і яскравими висловами, які зводились до того, що лише активні громадяни разом з експертами в громадах спроможні і повинні впливати на те, аби зменшувати втрати тепла і електроенергії. Причому – безвідкладно і негайно. «Бо зима вже близько!» – повинні говорити собі ті, хто взявся за енергоефективність у будівлях і в квартирах. Все починається зі стін, фундаментів, зливових труб а найактуальніше: теплові лічильники і теплоізоляція вікон, дверей і магістралей: і в ґрунті, і на технічних поверхах, що під дахами будівель. «Треба бути по-доброму жадібними у витратах на тепло» – одна з ключових його думок.

19 травня конференція почалась о 10.30 із майстер-

громадянського суспільства, були виписані такі поняття: «ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ», «ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА», «БЕЗПЕКА», «ЕКОЛОГІЯ», «ДОСТУПНА МЕДИЦИНА», «КУЛЬТУРА», «ОСВІТА», «ВІДКРИТА ЕКОНОМІКА», «РІВНІ МОЖЛИВОСТІ», «ПІДЗВІТНІСТЬ ВЛАДИ», «КОМФОРТНІ МІСТА», «ПАТРІОТИЗМ», «СТАЛИЙ РОЗВИТОК».

Майстерність Майкла ЩУРА, на мій погляд, була в тому, що він зміг доносити матеріал до слухачів у досить дотепному відкритому тоні, і в кінці складалось враження, що все почуте – справді дуже просто, але зміни в суспільстві потребують певного напруження розуму і громадянської ноти відповідальності стосовно кожного представника суспільства. На завершення свого виступу він образно висловився про результати президентських виборів, сказавши, що демократична частина суспільства просто ПРОСПАЛА або ПРОГАВИЛА досить майстерно побудовану участь у виборчих перегонах Володимира ЗЕЛЕНСЬКОГО, який зіграв на симпатіях обивателів, інформаційну матрицю котрих було вивчено. Що великою мірою голосування за Володимира ЗЕЛЕНСЬКОГО було протестним і надією на те, що йому вдасться припинити війну на Донбасі з так званою ЛДНР, яку активно підтримує Росія (як військовими силами, так і веденням гібридної війни в багатьох політико-економічних напрямках).

Наприкінці другого дня конференції виступав Влад ТРОЦЬКИЙ, відомий сучасний український режисер, засновник дуже вдалого культурологічного проекту ГОГОЛЬФЕСТ, який створив також музикальні колективи ДАХАБРАХА та Dakh Daughters. В Кривому Розі 21 березня цього року в драмтеатрі ім. Тараса Шевченка була з успіхом поставлена його опера «Йов», за образним виразом деяких критиків, під девізом: «Зупинити музикою війну».

Друга Криворізька конференція громадянського суспільства

(Деякі враження і думки учасника).

18 і 19 травня в палаці культури ім. Богдана Хмельницького, що в Покровському районі, проходила Друга криворізька конференція громадянського суспільства. Організатором виступило Об'єднання відповідальних громадян і декілька громадських організацій, але, перш за все, Культурно Громадський центр «ШЕЛТЕР».

Дуже важливо відзначити, що в її роботі взяли участь понад 250 представників різних організацій. Звичайно ж, що переважно це були активісти громадянського суспільства з Кривого Рогу. Але прийшли і з інших міст. Крім Дніпропетровської області, це були активісти зі Львівської, Вінницької, Сумської, Херсонської та Закарпатської областей. Під час її роботи своїм досвідом поділилися два десятки спікерів. Але я зверну увагу у своєму дописі лише на кілька виступів.

Хоча для того, щоб поділи-

тися всіма своїми думками від цієї події, у якій і я взяв участь, годилося б писати розгорнутий матеріал. Але час іде, ідуть нові події. А тому – передусім враження: від виступів на конференції виконуючої обов'язки Міністра охорони здоров'я України Уляни СУПРУН, телеведучого сучасної телепрограми «Телебачення Торонто» Майкла ЩУРА (Романа ВІНТОНІВА), топ-менеджера енергетичних програм України Романа ЗІНЧЕНКА і культурного режисера, засновника Гогольфесту Влада ТРОЦЬКОГО.

Виступ Уляни СУПРУН у програмі мав назву «Чи готові ми дивитись правді у вічі?» Стенографічно: деякі її ключові думки. Ось вони, нижче.

«Медицина – це і дороги...»; «медицина – це не лише лікарня...». «Без електроенергії немає медицини...». «Як немає інтернету – немає медицини...». «Нас врятує правда і професіоналізм...». «Ми в Україні закінчуємо лише перший етап реформи з намечених трьох

етапів...». «В Україні в системі медицини зайнято близько 800 тисяч медпрацівників, з них – 180 тисяч – лікарі...».

З огляду на те, що Уляна СУПРУН виїхала з Києва до Кривого Рогу на службовому автомобілі 17 травня близько 17.00, а приїхала в наше місто о 1-ій ночі вже 18 травня, враження від доріг (за її словами) «строкаті, а, місцями важкі». Виступ пані УЛЯНИ був дуже яскравим, з прикладами з її особистого життя і з фактами з реформування системи медицини, починаючи з осені 2017 року. Представники громадянського суспільства досить часто переривали її виступ оплесками.

У другій половині дня 18 травня запам'ятався виступ Романа ЗІНЧЕНКА. Він – один із засновників всеукраїнської програми GREENCUBATOR. Його лекція мала назву «Про енергоефективність, соціальний капітал і про те, чому синдром жертви не тягне на фундамент майбутнього». Під час виступу він супроводжу-

класу Майкла ЩУРА (Романа ВІНТОНІВА) під назвою «Як використовувати медіа, щоб медіа не використали вас» Під час майстер-класу Майкл ЩУР, повісивши на дошці великі аркуші паперу формату А1 (594 мм на 841 мм) і спілкуючись із аудиторією, запропонував написати поняття, які склались в інформаційну матрицю, що відображає ту частину суспільства, яку можна умовно назвати обивателями, але вони складають лівову частку тих, що приходять на вибори. На аркуші вмістились наступні поняття: «КОВБАСА», «ТЕЛЕЯЩИК», «КОМФОРТНЕ ЖИТТЯ», «КОЛИ НЕ ТРЕБА НІ ПРО ЩО ДУМАТИ», «СИЛЬНА РУКА ВЛАДИ», «ХАЛЯВА», «ІДОЛ», «ПОЛІЦІЯ», «ДОЛАР ПО 8 ГРИВЕНЬ», «БЛАГОПОЛУЧНЕ ЖИТТЯ СЬОГОДНІ-НЕГАЙНО».

А на тому аркуші, що відображає інформаційну матрицю активної частини

(Закінчення на 2 стор.)

(Закінчення. Початок у числі 9-му газети)

3. «ПЕЙЗАЖ» ПІСЛЯ БИТВИ
Загалом по Україні результати виборів не такі, як по моїй дільниці, округу та місту, але все ж таки Зеленський перемає скрізь, окрім Львівської області. Пропорції різні: від 85-89 відсотків у східних та південних областях, до майже «фіфті/фіфті» у Тернополі. Я люблю Галичину, часто буваю там, пам'ятаю шире обурення та нерозуміння мотивів обрання Януковича, активну підтримку Майдану...

Тепер хотілося б зрозуміти активну підтримку зрадника ідеалів Майдану. Було б бажано, щоб свої аргументи виклали журналісти львівських ЗМІ. Я можу тільки здогадуватися. Можливо, порошенко-ахметівський каток не так відчутно покатався по Заході, як по Сході. Можливо, західники вже давно звикли до того, з чим тільки почали знайомитися східняки: до необхідності шукати роботу, зазвичай, важку, некваліфіковану, в чужих краях роками жити без сім'ї або

він передбачає якісь критерії відбору. В нашій же політиці замість критеріїв – декларації: ті проголосили себе націоналістами, ті – опозиціонерами чи радикалами, а ті – елітою. Так шмаркачі (ні, прошу вибачити, – тінейджері), «корчать рожі» перед фотокамерами, переконуючи один одного, що вони «зе бест»! Далі образ справа не пішла: ті, хто обіцяв у разі перемоги Зеленського накласти на себе руки, наклав у інше місце; хто обіцяв виїхати з країни, поки залишається у своєму блозі; хто загрожував з'їсти власного капелюха, поснідав чимось більш істинним. І в більшості своїй прихильники Порошенка не бажують бачити причин поразки ні у його вчинках, ні в своїх. Просто народ поганий попався!..

Скаржаться на виборців активісти та лідери більшості партій, не бажують змінювати своєї риторики перед прийдешніми парламентами виборами. «Праві» знову ставлять суспільству

легшення від втрати булави. Стільки роботи, що нема коли згадати про обіцянку місячної давнини не призначати «своїх» на посади! Треба нагородити, поставити або прибрати тих, хто вже оплатив чи, навпаки, оплатити відмовився. І ще треба сховати у воду багато-багато кінців, бо хто його зна, як повернеться! А раптово зійде країна з нака-таних рейок і прийдеється відповідати?..

Зараз вже не віриться, але в стародавні часи обрана старшина відповідала перед громадою в повному обсязі. Поки не змінилася первинно-демократична (прошу вибачити за саморобний термін!) модель суспільства на іншу, постординську.

Лише вісім років тривала опричинна, а як сподобалася, як прижилася ідея беззвітності та безвідповідальності, коли на цілком конструктивну критику можна почути відповідь титулованого ідіота: «Ми вільні як милувати, так і карати своїх холопів!» Тільки з поправкою на сьогодні це звучить як «в

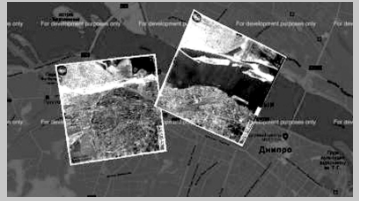
ном відокремлена від держави, а від людей вона може відокремитись тільки сама! Були б ви душпастирами, а не служителями культу, то краще б розуміли паству, не ображалися б на неї, впливали б на події в суспільстві...»

Я можу ще довго зловживати терпінням читача, але треба вже «пробиратися» до висновків.

Отже, Україна після виборів-2019 – то очікування нових битв. Битв усіх проти всіх. Ніхто не хоче поступитися заради держави, не бажає визнати свою неправоту або поразку. В нестримному бажанні якимось дошкулити опонентів, Зеленському закидали ще й те, що він (на законних, доречі, підставах) не служив у війську. Виставивши свою кандидатуру на пост голови держави, він не просто пішов до війська, він пішов на війну. Я маю на увазі не тільки Донбас. А на війні, як на війні, без страху і без жалю.

Десь на початку 60-х індійський прем'єр, що відвідав СРСР, так описав свої вражен-

**Подорож у минуле:
в Дніпрі
створили онлайн-мапу,
яка дозволяє порівняти
вигляд міста у різні
епохи**

У Дніпрі створили інтер-активну онлайн-мапу, яка охоплює одразу декілька історичних періодів та дозволяє порівняти, як виглядало місто у ту чи іншу епоху. Про це сьогодні, 21 травня, під час прес-конференції розповіли автори проекту OldMaps.dp.ua Артем Костюк та Сергій Чигвинцев, передає «Дніпроград».

«Проект OldMaps.dp.ua передбачає збір якомога більшої кількості мап міста Дніпро. Не просто зібрати і показати, а прив'язати їх одне до одного точками координат для того, щоб потім користувач міг без проблем подивитися на динаміку розвитку міста. Такий формат дуже зручний для сприйняття. Мапи на ресурсі доступні починаючи з часів Катеринослава 1800-х років, закінчуючи сучасними супутниковими знімками. Також буде цікаво побачити супутникові знімки 1965 року», - розповів Артем Костюк.

Пошуком та оформленням знімків міста займаються самі автори. До останнього часу фотографії Дніпра вони купували за власні кошти. Втім, у цьому році проект OldMaps.dp.ua став переможцем міської програми та отримав бюджетне фінансування на свій розвиток. Як зазначив Артем Костюк, ці гроші будуть витрачені на купівлю найцікавіших історичних мап.

«Цим проектом я почав займатися ще два роки тому. Спочатку я просто хотів купити знімок свого рідного села. Після того як я його отримав, був шокований тим об'ємом інформації, що була зображена на мапі. Після цього захотілося піти далі й подивитися як розвивалося наше місто», - зазначив Сергій Чигвинцев.

Наразі користувачі OldMaps.dp.ua можуть в режимі онлайн порівняти Дніпро сучасний та яким він був 100-200 років тому. Також цікавими є фотографії міста часів Другої світової війни. Таким чином, OldMaps.dp.ua є безцінним ресурсом для істориків та краєзнавців.

**Антон МОРОЗ,
сайт «Дніпроград», 21
травня 2019 року**

Особливості національного вибору

на дві сім'ї. Можливо, вони не знають продовження східного прислів'я «Віддай жінку дяді...», а можливо, знають, але не ймуть віри, що це їх стосується. Можливо, курс долара у 27 гривень зовсім не лякає, якщо в гаманці у тебе саме долари, євро або злоті. Можливо, знаходяться за її межами, любити батьківщину у її теперішньому стані стає значно простіше. Можливо, ми дійсно дуже-дуже різні, погано розуміємо діалекти один одного, плачемо та сміємося над різними речами. Нема чому дивуватися: велика країна з буремною історією, перехрестя цивілізацій; нація, складена з представників десятків різних культур. Чув про випадок, коли Сергію Притулі довелося піти зі сцени, не завершивши виступ, бо публіка просто не розуміла його мови та жартів. Та то не велике лихо, бо про смаки не сперечаються, а те, що ми різні, зовсім не означає, що хтось гірший.

А якщо без жартів, то трудова міграція відрізняється від еміграції тим, що передбачає повернення. Тобто, крім заробляння грошей, треба піклуватися ще й про власну країну, не віддавати її на відкуп олігархам, якою б незатишною сьогодні вона не видавалася.

Як би там не було, а львівські 65 відсотків голосів Порошенку нічого не взмозі змінити: загальний рахунок 73,22 на 25,45 на користь Зеленського. Який удар від коміка! Яка образа для політика! Образа – то почуття, яке базується на повному нерозумінні іншої сторони. Петро Олексійович не раз демонстрував таке нерозуміння. «Яких вам ще реформ треба?!», - кидав він докори натовпу, відсиченому від нього охороною. А натовп чекав свого часу. Кажуть, коли люди плачуть, то – не загроза для влади. А ось коли сміються їй в обличчя...! Поганенько з почуттям гумору у можновладця. Набагато краще, як виявилось, у того, хто попереджав тисячоліття тому: «Бійся ображених тобою, бо вони проситимуть про допомогу, і я допоможу!». Ображених Порошенком знайшлося три чверті населення. А решта? Теж образилася!

Образилася і оголосила себе елітою. Ніколи не любив цей тваринницько-рослинницький термін, проте й у тваринництві

якісь вимоги, заявляють претензії ще не діючому президенту. Їх не бентежить, що вони не в тому становищі, коли комусь умови диктують. Я їх трохи розумію: їхні гасла базувалися на розкопуванні могил, на перенесенні на сучасний ґрунт відносин, що давно зітліли, на вигадуванні ворогів, роздмухуванні то антипольської, то антиєврейської кампанії замість вирішення нагальних проблем... І тут раптом українці обирають російськомовного хлопця єврейського походження...! Криворізькі «праві», аби не аналізувати причини кризи власних ідей, вже через два тижні після виборів змінили орієнтацію з політичної на гендерну: затіяли сварку в готелі «Дружба» із захисниками одностатевих відносин. Вони бачать у ЛГБТ загрозу українській сім'ї. А у злиднях та мільонній міграції не бачать! Знову ж таки, воювати з десятком «блакитних» та «рожевих» значно легше, ніж з десятком олігархів!

Нарешті припинила приховувати своє коріння «Сила людей», що намагалася видавати себе за щось нове, незалежне, а виявилася звичайною, провладною, від якої змін не дочекаєшся.

Цілком передбачуваними показали себе Ляшко, Луценко, Аваков. Перший вже не бажав товкти піку акторові за справедливий памфлет про нього, а сміливо викриває злочинні оборудки олігарха Порошенка; два інших заявили про готовність служити закону: мовляв, ми й раніше були принцепами, але Порошенко нас звабив!

Начебто опозиційна «Самопоміч» так розсердилася на обрання непередбаченого кандидата, що подала законопроект про суттєве обмеження повноважень президента. І дійсно: якщо з президентом не домовишся «за маленьку толіку», то, виходить, нащо такий президент! От як це пояснити з точки зору державотворення?! Верховна рада у повному складі опирається будь-яким змінам, тим більше – достроковому переобранню. З відкритими списками чи без них, а більшість діючих партій має дуже незначну підтримку в суспільстві. Безумовно, в списках нових політиків буде достатня кількість старих мерзотників. Такі наші реалії!

Сам Порошенко не відчув по-

межах наданих повноважень...» Ось має президент повноваження призначати, нагороджувати, присвоювати звання..., він це й робить! А що не тим та не тих, хто заслуговує, то це – «дивись вище».

Україна після виборів – то суцільна картина брехні, образ, розбрату, зради... Країна працюючих через злидні пенсіонерів, бабусь, які з копійчаної пенсії заощаджують гроші на гостинець для онуків та сосиску для дворового собаки, і – багатіїв-політиків, які живуть начебто на іншій планеті. Єдине, що об'єднує більшість людей, це думка про необхідність змін, в першу чергу, – змін у керівництві. Керівництву така ідея не до смаку, воно звикло міняти себе на себе самого. Модель держави, що сформувалася за часів Івана Грозного, таке дозволяє. Аргументи про занепад та злидні владу не переконують. Влада перетворилася на іпостась Лукавого, боротьба з яким триває одвічно. А тут треба, щоб душа була твердою!

У скрутний для країни момент не те що політики, а святі отці образилися на свою паству! На другий день Великодня на Малій сцені театру Шевченка криворізька Рада церков відзначала своє п'ятиріччя. Вісім священників різних християнських конфесій на сцені, ще півсотні їхніх прочан – у залі; десяток тих, що просто завітали на вогник, як я. Передбачалася панельна дискусія. Пораділи тому, що Рада існує, священники взаємодіють. Поскаржилися на нерівне відношення місцеві влади до церков, навіть – утиснення... І не менш, як п'ять з восьми не стримали свого розчарування результатами другого туру виборів. Дивні дві речі: 1. – ...рівність церков мав забезпечити саме кандидат, що програв; 2. – а як бути з тією церковною тезою, що будь-яка влада від Бога? Змінилася влада – міняй молитву?!

Я навіть не очікував пояснень від людей догми, а вони пролунали під завісу: один зі святих отців причислив електорат Зеленського до тих, що совісті та відповідальності не має. Часу на дискусію не залишалось, і я пішов із заходу під акомпанемент важких своїх думок. Тому й зала порожня, що дуже мало кому вони пастири! Церква зако-

на: «Я не хотів би жити в країні, якою керує не закон, а люди!». От саме таку країну ми вручаємо Зеленському разом з булавою. Одвічна звичка до беззаконня не дасть йому розслабитися ні на хвилину. Треба навчитися чути людей, налагодити зворотній зв'язок. Треба встановити межу між компромісом та зрадою. Треба негайно прийняти велику кількість непопулярних рішень. Треба сприйняти за аксіому, що хорошим людям, солі нашої землі, ставатиме все краще і краще тільки за умови, що поганим людям буде ставати все гірше і гірше... Треба звернутися до досвіду тих президентів, які зуміли сказати «Ні!» і тим самим – розвернути країну обличчям до майбутнього. Не впорається – я йому не заздрю! І нам всім – теж!

Я мало про нього знаю, але співчуваю від усієї душі, бо з яскравого, дотепного, талановитого світу мистецтва він добровільно занурився у вигрібну яму політики, у середовище брехливих, безвідповідальних, жадібних, ні в чому не цікавих людей з хворобливими амбіціями. Чи може він забезпечити нам те, чого ми чекаємо? Звісно, ні! А разом ми можемо! І не треба мене лякати тим, що це чергова гра олігархів, помста Коломойського... Помста – свята справа! Нагадаю, що національно-визвольна боротьба українського народу середини 17-го сторіччя теж починалася з особистої помсти польського шляхтича і на його гроші, а стала одним із перших кроків до створення нації. Тільки треба стати отим «ми», забути про нескінченні сварки з приводу та без приводу. На доларовій купюрі є стрічка з латинським гаслом: E pluribus unum (Єдиний в різноматті). Дуже непогане гасло для сьогоднішнього президента? Він буде таким, яким ми його зробимо, яким дозволимо і примусимо бути!

Співгромадяни, що зі мною не згодні, приготуйте, будь ласка, дві речі: аргументи для дискусії і, на всяк випадок, великий сімейний портрет у домашньому інтер'єрі, аби повісити його, за порадою нового президента, в залі. До обговорення наступних виборів портрет роботи не буде з кого: хто не помре, той виїде.

**Леонід БАГАШВІЛІ,
м. Кривий Ріг**

Коли восени 1971 року я навчався в ДТСААФі, аби здобути перші в своєму житті права мотоцикліста, книжечка Правил дорожнього руху була менше вдвічі за обсягом, багатьох пунктів та знаків не було, а деякі звучали інакше. Деякі зміни я пам'ятаю. Наприклад, пункту 1.4 не було взагалі. Вважалося достатнім зазначити, що Правила – це єдиний документ, який регулює порядок руху дорогами. З часом Правила ставали все складнішими, але й досконалішими. З'явився, серед інших, і цей пункт. Крім сорокасемирічного стажу мотоцикліста, я придбав ще сорокап'ятирічний стаж автомобіліста; останні 32 роки працюю водієм «швидкої». Все це дає мені змогу порівнювати ситуацію на дорогах, робити певні висновки.

Пункт 1.4 та інші, або Сумні наслідки безкультур'я.

Чому все ж таки знадобилося окремо зазначити, що кожен учасник дорожнього руху може розраховувати, що інші не тільки знають, але ще й дотримуються вимог Правил? Мабуть, – тому, що не завжди це є само по собі зрозумілим. А там, де є незрозумілість, чекай біди!..

Весна 2019-го, Кривий Ріг. Мотоциклів значно поменшало за останні два роки, бо менше стало населення, в першу чергу, – молоді. І дороги в місті трохи поремонтували, розмітку освіжили... Та аварії – майже щодня! За два тижні дві – зі смертельними для мотоцикліста наслідками. Сумно! Я не вважаю мотоцикл надзвичайно небезпечним транспортом. Так, на ньому нема броні кузова, але є маневр, який не можна навіть порівнювати з автомобільним. Майже всі імениті фірми вже випустили моделі, швидкість яких сягає двохсот, а то і трьохсот кілометрів на годину. Але й гальма на таких мотоциклах відповідні, і підвіски, і керування... З дозволених Правилами вісімдесяти кілометрів за містом він стає, наче вкопаний, за пару секунд! Якщо порівняти ці машини з тими, на яких я починав, то це десь приблизно як космічні кораблі!..

То що ж таке трапилось, хлопці, що в місті, де взагалі діє обмеження у 50 кілометрів на годину, де навіть лобове зіткнення має шанс завершитися синцями та побитими ліхтарями, ви відправилися на небо?!

В першому випадку мотоцикл наздогнав легковика, який повертав ліворуч. Повертав на невеликій швидкості, з крайнього лівого положення... Тобто, мотоцикліст розраховував на перехресті прослизнути ще лівіше, по зустрічній. Чи просто їхав на великій швидкості, абсолютно не розраховуючи свої дії з огляду на дорожню ситуацію, впевнений, що його пропустять всі. І не гальмував до останнього моменту. Є велика ймовірність того, що у аварії звинуватять саме автомобіліста: не переконався у безпеці маневру, не подивився в дзеркало... Але ж він мав право розраховувати, що його не будуть обганяти на перехресті, що той, хто їде позаду, наближається не зі швидкістю, фігурально кажучи, кулі!..

Другий випадок трапився практично на очах мого колеги. «Ямаха» пройшла перехрестя на великій швидкості, постійно маневруючи поміж машинами, які рухалися повільніше. І вже на другому перехресті, метрів за 250-300, в лівому ряду вдарилася в бік автобуса, який почав повертати ліворуч із зустрічної смуги. Страшенна сила удару, і мотоцикліст загинув одразу. 27 років хлопцю, їздив уміло, але швидко. Ані метру, гальмівного шляху! Він навіть не намагався уникнути зіткнення, не намагався покласти мотоцикла на бік, бо теж був впевнений, що для їзди на великій швидкості не має бути перешкод. Винним у аварії вже назвали водія автобуса, який, можливо, просто не бачив мотоцикла, нестримно маневруючого між іншими машинами. Він теж розраховував на те, що назустріч йому транспортні засоби їдуть з дозволеною швидкістю, у три ряди по трьох означених смугах, а – не в чотири і не в п'ять!..

Інструкція до мотоцикла «Ямаха», яку мені довелося перекладати, починалася приблизно такими словами: керування потужним мотоциклом дає величезне відчуття свободи, але кожен повинен дбати про власну безпеку. Так, слушне застереження! – П'яний вітер свободи не повинен видувати мозок з наших голів. Обидва мотоцикла, про-

які мова, були спорт-байками, тобто, мали низьку посадку. При такій посадці оглядання дороги погіршується. А бачити дорогу на великій швидкості треба не за п'ятдесят метрів, а за п'ятсот. Треба розуміти, що міська дорога – не автомагістраль і, тим більше, – не гоночна траса. Тут їздять не професійні гонщики, а безліч різних людей на різних транспортних засобах, і єдине, що їх об'єднує, це ПДР. Правила дорожнього руху – складова частина закону Про дорожній рух. А закон однаковий для всіх. Всі учасники мають право користуватися дорогами, всі повинні виконувати свої обов'язки.

Я повинен бути впевнений, що транспортні засоби рухаються там і так, як їм належить, а пішоходи йдуть по тротуарах і з'являються на проїжджій частині лише на переходах. Водії велосипеда і спорткара повинні однаково поважати права одне одного, розуміти особливості руху на тому чи іншому транспортному засобі. Життя у великому місті, в людському суспільстві взагалі, покладає на нас багато обов'язків. Повага до прав та безпеки інших людей – не останній із них.

Скільки працюю на «швидкій», стільки й чую про дві проблеми: самовільно перекриті проїзди між будинками та відмова водіїв і пішоходів поступитися дорогою. Інколи поліція влаштовує покеровані маневри з «мигалками», але все одразу забувається, тривала профілактична робота не ведеться. За тридцять два роки я не пригадаю і тридцять випадків, коли мені поступилися дорогою, але кожне включення «маячка» або сирени – то справжнє випробування. Пішоходи просто не розуміють, що відбувається, і продовжують свій бронульський рух проїжджою частиною, а з водіїв кожен раз знаходиться хтось, готовий затіяти перегони зі мною або зайняти лівий ряд, аби я не міг його передити. Збільшення мною швидкості на вільних ділянках дороги до 80-90 кілометрів на годину діє на багатьох, як червона ганчірка на бугая. Який би хворий не був у машині, я змушений їхати не швидше маршруток, що зайняли всі ряди.

Ми всі – «герої», «шумахери», коли болить не в нас!.. І якщо під час руху порушення ще треба зафіксувати, то перекриття проїжджої частини, яке заборонене п.15.5, може тривати безкарно десятиліттями. Пару років тому я покликав на допомогу місцевих депутатів, покатав їх на «Ланосі» дворами, показав, як «приємно» маневрувати вдень серед автомобільних шин, фундаментних блоків та стовпчиків, що стали елементами дизайну. Потім просив уявити, як це відбудеться вночі, коли двір заповонять машини жителів і гостей міста, а я приїду на чималому автобусі за лежачим хворим, якого треба нести метрів за п'ятдесят до машини. Я нагадав, що стоянка в житловій зоні дозволена лише у відведених місцях, яких просто нема, хоча поруч – 50 гектарів поля. Але думка депутатів пішла іншим шляхом. – «Так люди ж не захочуть ставити машини з іншого боку будинка!», – сказав один із них. «А у вас що, проблеми із санітарами?!» – спитав інший.

У нас, дійсно, немає проблеми з санітарами, бо нема самих санітарів. У нас – проблема з депутатами, державними людьми, з виконкомом, з патрульною поліцією, які не розуміють, що закони треба виконувати. В старому районі п'ятиповерхівок піввіку тому за мовчазної згоди влади викопали льохи під вікнами, аби зручно було картоплю зберігати. Потім загородили про-

їзди, аби машини не заважали гуляти з дітьми, пити під під'їздами пиво та чесати там язички. І мені на «швидкій» треба тепер кожного разу об'їжджати через два перехрестя, задкувати метрів із двісті.

Покликав представників райвиконкому, поліції, депутата. Прошу людей, які на «швидку» із секундоміром в руках чекають, пояснити, хто перекирив, хто створювати зручності для себе за рахунок незручності для інших... Виконкомівець прийшов із планом, де проїзд наскрізний, а на місті льохів – дитячий майданчик. Питаю, а як же мені вночі, серед дерев, по вузькій доріжці задкувати їхати, а потім – ще й на велику дорогу виїжджати?! Відповідають: на те ти й професіонал! Побалакали, та все так і залишилось! Люди бачать суть існування у тому, аби створювати зручності для себе за рахунок незручності для інших...

Організація дорожнього руху переслідує дві мети: збільшення пропускну здатності доріг та забезпечення безпеки на них. Хто, крім мене, про це пам'ятає? Впевнений, що штати компетентних органів укомплектовано повністю. А чому ж тоді не плануються і не реалізуються заходи? Більше року тому було зменшено максимальну швидкість руху в місті до 50 кілометрів на годину. Що змінилось? Хтось контролює швидкість, проводить запобіжні заходи? Може, «зелена хвиля» стала працювати в іншому режимі? В нашому місті – ні! Все ті ж «летючі» маршрутки, ті ж перегони «мажорів» з відірваними глушниками і, мабуть, мізками, які насолоджуються своїм хамством та безкарністю.

У мене на роботі залишився норматив доїзду до місця виклику у десять хвилин, який і раніше був трохи фантастичним, а зі зменшенням дозволеної швидкості став відвертою провокацією. Нещодавно Правила трохи зменшили ширину смуги на західній зразок. Непогана, на мій погляд, думка: і для велодоріжки місце залишиться, і поведінка водія стає більш зрозумілою. Дочекався весни, оновлення дорожньої розмітки: ані велодоріжок, ані нових смуг! Все – як було. Навіть зупинки громадського транспорту не позначили, попри вимоги Правил.

Наше місто – вузьке і довге, просторе, степове, начебто навмисно створене для окремих «автобусних» смуг. Це не моя вигадка, не добре побажання, а необхідність, давно реалізована в інших містах. Як багато для безпеки та зручності дали б такі смуги! Маршрутки припинили б свої перегони, не міняли б щосекунди смугу руху, не підрізали б одна одну заради зайвого пасажирів. А інші транспортні засоби не заважали б їм зупинятися та починати рух. І контроль за дисципліною, за дотриманням графіку став би простішим...

Проте, маршруток у місті – безліч, аварій з їхньою участю і нарікань на їхню роботу – теж, але немає жодної дороги зі смугою для транспорту загального користування.

Пригадую квітневу аварію минулого року, де загинуло одинадцять людей. Смерть головного підозрюваного, водія «Мазди», дозволила припинити подальше розслідування без з'ясування всіх обставин. Кажуть, історія не знає умовного способу, але для аналізу та планування майбутнього він не зайвий. Якби водій переповненої 261-ї маршрутки, рушивши від зупинки на вільній в ранішній час дорозі, не поспішив зайняти лівий ряд, якби він бачив, що праворуч наближається на швидкості легковик і почав гальмувати, він не пішов би на зустріч, в лобову атаку на великий автобус... Якої біди вдалось би уникнути, якби він проявив себе професіоналом! Я навіть не знаю, чи готує хтось зараз водіїв автобусів, а не просто категорії «D», чи інструктують їх перед виїздом, що, окрім Правил дорожнього руху, є ще правила перевезення пасажирів, за якими «спортивний стиль» водіння є абсолютно не прийнятним!

Середина травня, білий день, проспект 200-річчя Кривого Рогу, який

щойно реконструювали. Але зупинка «Ювілейна» залишилась там, де й була, а саме – одразу за перехрестям з вулицею Співдружності. Тут зупиняється десятки зо два маршруток, автобуси, тролейбуси. Так що той, хто під'їде третім, буде стояти вже на пішохідному переході, а то й на перехресті. Нічого не заважає перевести зупинку на 50 метрів вперед, до 174-го кварталу. І тоді пасажири та пішоходи не будуть плутатись під колесами транспорту.

Легковик намагається завершити лівий поворот, рухаючись у бік вулиці Співдружності. Оскільки вже горить жовте світло, жінка, водій легковика, цілком може сподіватися, що на перехрестя вже більше ніхто не виїде. Але з боку «Спаської» летить та ж 261-ша маршрутка. Водію, бачте, просто необхідно перетнути перехрестя раніше за інших, які зупиняться на червоне світло і втратять пасажирів. А оскільки за 30 метрів від зупинки він все ще в лівому ряду та на значній швидкості, у водійки легковика нема шансів ані зупинитися, ані проскочити. Зіткнення, маршрутка відлітає до зупинки. Є травмовані серед пішоходів та пасажирів. Думаю, що ні десятки свідків, ні запис камер відеоспостереження не звільнять водія легковика від великих неприємностей. Я щиро співчуваю їй і постраждалим. Зухвала непрофесійність водія маршрутки викликає в мене таке ж щире обурення! Що ж сказати про організаторів дорожнього руху, я взагалі не знаю!

Як багато є моментів, що впливають на безпеку руху, але чомусь не сприймаються як серйозні. Гучність вихлопу обмежена інструкцією заводу-виробника, бо шум заважає слідувати за ситуацією на дорозі, призводить до підвищеної втомлюваності. Але в кожному районі знаходиться такий собі крутий хлопець, який нікуди не їде, а просто катається туди-сюди і насолоджується тим, як від звуку його вихлопу або стереосистеми спрацьовує сигналізація припаркованих автовок. Забавки малої дитини? Ні, малим дітям права не дають! Це витівки людини дорослої, але – з низьким рівнем культури і відповідальності.

Готуючи цей матеріал, я поспілкувався з мотоциклістами, що збираються по вихідних біля міськвиконкому. Спитав, які вони бачать шляхи до впорядкування безпеки на дорогах. Ніхто не заперечував, що гарантія безпеки – це дотримання Правил. Але – іншими! В собі ніхто вадити не бачить! Ну, і що з того, що гасаємо як скажені серед інших машин? – «Нехай пропускають!..»

«Не трамвай, – об'їде!», – казали колись про автомобілістів ті, у кого авта не було. Дурний жарт, але інколи й він стає актуальним. Нещодавно поблизу станції «Червона» молода жінка йшла по трамвайній колії в навушниках. З-під трамваю її діставали за допомогою автокрана. Важкі травми, дивом не загинула відразу. Перехожі спочатку намагалися руками нахилити трамвай, бо не можна встояти на місці, коли поруч така біда. Та де там, – 20 тонн! І ці двадцять тонн їхали на неї на залізних колесах, а вона не чула! «Форс – мажор...», – непередбачений збіг обставин? Ні, цілком передбачуваний фінал плавання на власній хвилі, коли не бачиш і не чуєш навколишній світ! Через добу жінка померла в лікарні. Шкода, 33 роки... Жити й жити! І тим, хто рвав залізо руками, намагаючись її врятувати, сумний спогад довіку.

Спільне лихо для всіх нас: живемо в соціумі, а розуміємо тільки самих себе. То, які ж висновки можна зробити з усіх наведених та не наведених прикладів? Один, узагальнений, я запропоную читачеві: треба і батоном, і ржаником підвищувати рівень культури на дорогах та в суспільстві взагалі. В першу чергу – культури внутрішньої, яка не дозволяє людині дошкуляти іншим, навіть якщо ти абсолютно впевнений, що тобі за це нічого не буде!

**Леонід БАГАШВІЛІ,
м. Кривий Ріг**

ся майстер-класи. Сюрпризом стало вуличне шоу «Театр ходулістів». Працювали й соціальні кафе. Там гостей зустрічали діти з особливими потребами, які пригощали їх власноруч приготованими кавою та гарячим шоколадом.

Активісти екологічного руху інформували відвідувачів заходу про впровадження в місті роздільного збирання твердих побутових відходів. На цій локації криворіжці здавали пластик та відпрацьовані батареї.

У туристичній зоні можна було дізнатися про унікаль-

День Європи: «Захід, що єднає» в Кривому Розі

З нагоди Дня Європи у нас, у Кривому Розі, вже вшосте проходить масштабний Eurofest. Його цьогорічний слоган – «Захід, що єднає». На території парку імені Богдана Хмельницького 7 районів представили 7 країн Євросоюзу: Норвегію, Польщу, Грецію, Фінляндію, Німеччину, Болгарію, Ірландію. Завітавши на «острови культури» кожної із цих країн, гості свята мали можливість дізнатися про їхню історію, культуру та кулінарні вподобання. А ще – сфотографуватися в цікавих фотозонах.

На головній сцені заходу під час концертно-розважальної програми відбувалися яскраві презентації європейських країн. Того сонячного дня у парку працювали майданчики для розваг дітей та проводили-

ні місця нашого промислового міста, взяти участь у вікторинах для знавців географії та історії європейських країн і Кривого Рогу.

А ввечері шанувальників пісенної творчості радували своїми виступами зіркові гості. Зокрема, – АЛЮША та гурт «Антигіла» з Тарасом Тополею.

Олена МАКОВІЙ

На світлинах: на «острові культури» біля будиночків (на 1-й сторінці), згадуючи великого Амундсена; біля експозиції Польщі; на вуличному шоу «Театр ходулістів» (на 4-й сторінці).

Фото авторки

Друга Криворізька конференція громадянського суспільства

(Закінчення. Початок на 1 стор.)

Свій виступ Влад ТРОЇЦЬКИЙ почав із твердження, що в сучасній Україні відбувається криза цінностей: криза інституту сім'ї, освіти та інших базових інститутів суспільства. В цих умовах залишається надія лише на відродження культури в нових і новітніх формах, які дають шанс відродити справжні ГУМАНІТАРНІ ЦІННОСТІ. Новітні форми дозволяють виправити світоглядні помилки, які існували в радянській ходульній системі цінностей, що за 70 років радянської влади в Україні спотворила свідомість десятків мільйонів людей і призвела до страшних людських втрат у XX сторіччі. На жаль, у світі Україну в культурному сенсі, за словами Влада ТРОЇЦЬКОГО, майже не знають. Тож і творчість Тараса ШЕВЧЕНКА, і творчість Івана ФРАНКА (а саме про їхнє всевітню значимість для світової культури я задавав запитання і під час його виступу, і по завершенню) знають лише фахівці. І саме наприкінці виступу режисера розгорівся невеличкий диспут із глядачами на свого роду тему: «А що українці можуть дати сучасній світовій культурі?». Наприклад, творчість великого Івана ФРАНКА, на думку Влада ТРОЇЦЬКОГО, мало оцінена і мало затребувана була в радянські часи, звертались до постановок лише хрестоматійних творів. Із присутніх у залі брав слово відомий криворізький франкознавець, доктор філологічних наук Роман КОЗЛОВ (з Криворізького Державного педагогічного університету) і як фахівець звернув увагу відомого режисера на деяку неточність його тверджень, і його підтримали інші глядачі.

Тут доречно зазначити, що в 2015 році Роман КОЗЛОВ прочитав чудову лекцію про творчість Івана ФРАНКА, яка виставлена на інтернет-ресурсі youtube і заслуговує на особливу увагу та перегляд (і я рекомендую читачам нашого часопису звернутися до цієї лекції). На мій погляд, розуміючи світове визнання новітнього українського режисера Влада ТРОЇЦЬКОГО, криворізька громадянська все ж показала гідний рівень бачення УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ в системі світової культури.

На конференції Криворізьке міське правозахисне товариство, крім мене, ще представляла Валентина КРИВДА.

Олександр ЧИЖИКОВ,
м. Кривий Ріг,
ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство».

На кінофестивалі у Каннах пролунала кримськотатарська мова

Канни зустріли оплесками український фільм Нарімана Алієва «Додому». Режисер відразу заявив, що йому боляче за те, що зараз відбувається в Криму, нагадав про окупацію півострова і українських полонених в Росії – у фільмі він показав на практиці, якою є дорога українців до Криму. Наріман Алієв не приховував своїх емоцій і просто зі сцени заявив, що ніколи не міг уявити, що опиниться у конкурсній програмі фестивалю та ще й зі своєю дебютною повнометражною стрічкою. «Коли ти дивишся своє кіно в перший раз, то ти чуєш усе – кожен рух, подих і ти відчуваєш усю кількість людей, це неможливо передати, у тебе час плине по-іншому, ніж в кіно... по емоціях мені особисто все було дуже гарно», – сказав режисер Наріман Алієв у коментарі радіо «Свобода». У стрічці «Додому» розповідається про життя кримських татар після окупації півострова через історію батька, кримського татарина, який їде з Києва до Криму з тілом свого старшого сина, що загинув на війні на Донбасі.

Каннська публіка – професійні кінокритики, режисери і фахівці кіно. Всі вони лишилися в захваті від фільму. Патрік Хаджадж, французький режисер: «Я дуже зворушений цим фільмом. Я давно цікавлюся Україною, я зробив короткометражний фільм про Сенцова і підтримую вас. У цьому фільмі актори дуже добре грають і історія захоплює з першої хвилини».

Владислав Давідзон, американський кінокритик: «У стрічці є політичний контекст, але він не основний. Це дуже сильний фільм і він показує, як розвивається український кінематограф, українці починають робити дуже якісне кіно. Я думаю, що у стрічці великі шанси виграти головний приз».

Директор кінофестивалю Тьєррі Фремо, який обирає фільми на конкурсну програму, не приховує свого захоплення. В ексклюзивному коментарі радіо «Свобода», він зазначив, що, схоже, Канни відкрили нову зірку світу кіно. «Це дуже гарний

фільм і це його дебютний фільм. Він розповідає важливу історію у дуже красивій кінематографічній формі. Це важливо також для Каннського кінофестивалю: мати молодих режисерів, які представляють майбутнє світу кіно. Я сподіваюся, що з таким дебютом він ще не раз повернеться до Канн. І це також шлях України в Каннах!» – сказав Фремо.

Цього року у Каннах нарікають на «голівудизацію» французької столиці кіно, але організатори фестивалю намагаються зробити такий собі french connection – 21 травня на червоній доріжці красувалися Бред Пітт із Леонардо ді Капріо і Квентіном Тарантіно, а 22 травня – французька актриса Леа Сейду, яка, до речі затвердилася на подіумі французьких зірок саме після фільму «Життя Адель», який отримав золоту пальмову гілку 6 років тому.

Канни відкрили не одну зірку. Серед них і Тарантіно з фільмом «Кримінальне чтиво», який отримав Золоту пальмову гілку у 1994 році. З того часу у режисера особливі стосунки з Каннами, які, звісно ж, відповідають йому взаємністю. Його остання стрічка «Одного разу в Голівуді» – яскравий приклад цьому. З початку фільм не був готовий до конкурсної програми, але Тарантіно не був би собою, якби не доробив її спеціально для Каннського кінофестивалю. Стрічка переносить глядачів у Голівуд 69-го року і тішить зірковим складом акторів, які відкрито говорять, що такі зйомки для них – суцільне задоволення.

«Наші кінокар'єри дуже схожі – ми прийшли у світ кіно майже в один і той самий час, наші досвіди дуже схожі і ми сміємося з одних і тих самих речей. Я дуже сподіваюся, ще мати нагоду працювати разом, це було весело!»

Євгенія РУДЕНКО,
радіо «Свобода», 23 травня 2019 року

Промінь Просвіти Є
Видавець і засновник – ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство».
Свідоцтво про державну реєстрацію № 2162 – 900 р, видане 23.02.2017 р.
Передплатний індекс: 60093
Адреса редакції: 50099, м. Кривий Ріг, вул. Церковна, буд. 3, к. 210. e-mail: kmpzt@ukr.net.
Тел. 067-568-39-73, 050-413-12-95

Редактор газети: Сергій ЗІНЧЕНКО.
Редакційна колегія: Сергій ДАШКОВСЬКИЙ, Сергій ЗІНЧЕНКО, Микола КОРОБКО (голова об'єднання), Олександр ЧИЖИКОВ. Логотип виготовив Вадим БОРИСЕНКО. Газета виходить двічі на місяць. Комп'ютерна верстка Л. Верьовки.

Відповідальність за точність наведених фактів, цифр та імен несуть автори матеріалів.
Редакція не рецензує і не повертає рукописи.
За умови використання наших матеріалів посилання на газету «Промінь Просвіти Є» обов'язкове.

Газету друкує офсетним способом КП «Криворізька друкарня» Криворізької міської ради 50050, м. Кривий Ріг, пр. Металургів, 28, тел. 90-63-35.
Обсяг – 1 друкований аркуш.
Наклад – 1000 примірників.
Замовлення № 836.